

Kort Nieuws

Kom ook Toekomst Zaaïen!

In de weekenden van oktober 2019 is iedereen weer welkom om te komen Toekomst Zaaïen op verschillende bio-dynamische boerderijen in Nederland en Vlaanderen.

Het project Toekomst Zaaïen betreft burgers bij een vruchtbare landbouw en bij de bron daarvan: een grote diversiteit aan vrij beschikbare zaden. Dit jaar doen 10 boerderijen mee, verspreid over het land. Stichting Zaadgoed is er zoveel mogelijk bij, vertelt over het belang van divers zaaigoed en doet mee met het zaaïen. U ook? Alle locaties inclusief programma staan op www.toekomstzaaien.nl

TOEKOMST ZAAIEN!

Van zaadje tot tomaatje

Bij de vorige kiemkracht ontvingen alle donateurs een zakje met 10 biologische tomatenzaadjes. Donateur Marjolein Tiemens-Hulscher schreef een blog over het groeiproces. "Vol verwachting heb ik ze gezaaid. Half mei had ik onmiskenbaar vier kleine tomatenplantjes. In juli begonnen ze te bloeien en verschenen de eerste groene knikkertjes. Voor mij was dat het moment dat ik er vertrouwen in begon te krijgen. Het verwondert me toch elke keer weer dat er zo'n grote plant uit zo'n klein zaadje kan groeien. Wat moet er een levenskracht in dat zaadje aanwezig zijn. Drie planten hebben ronde vruchten gekregen. Die van de vierde zijn

veel ovaler en lopen uit in een puntje. Eind juli gingen we op vakantie. Ze zouden toch niet ziek worden (Phytophthora) of verdrogen (het was bijna 40 graden) of verzuipen? De burens zouden er toch wel goed voor zorgen? Bij thuiskomst via de achtertuin gleed mijn blik direct naar het hoekje met de tomaten. Wat een opluchting. Ze stonden nog overeind, groen en gezond. De vruchten waren gegroeid en de eerste kleurde oranje. Het duurt dus nog even voordat we ze kunnen proeven."

Hoe staat het met uw tomaatjes? Vergeet u niet van de lekkerste of mooiste exemplaren wat zaad te winnen en die weer op te sturen naar Stichting Zaadgoed? Hoe dat in zijn werk gaat kunt u op onze website lezen.

- Veredelen is een creatief proces
- De familiepompoen
- Donateursdag
- Studiedag boerenveredelaars
- Van onze voorzitter
- Kort Nieuws

Veredelen is een creatief proces

Verscholen tussen de Doornse bossen ligt biodynamische kwekerij A8. Hier teelt Willem 't Hooft samen met zijn vrouw Titia en dochter Verena een grote variatie aan gewassen. Verse kruiden en groentes zetten ze af in de regio. Voor eigen gebruik en collega tuinders kweken ze ook zaden en plantgoed. Willem is gegrepen door de plantenveredeling. Met steun van Stichting Zaadgoed maakt hij nu nieuw selecties in zes verschillende gewassen, waaronder snijbiet en spinazie.

Willem met dochter Verena

De kwekerij ligt aan de Achterweg 8 in Doorn. Toen Willem in 2006 met het tuinbouwbedrijf startte, noemde hij het A8, wat simpelweg de afkorting van straatnaam met huisnummer is. Hoewel de twee hectare al bijna honderd jaar in de familie zit, is Willem toch bij toeval tuinder geworden op deze plek. "Mijn overgrootouders hebben het land gekocht en er een huis opgebouwd," vertelt Willem. "De landerijen hebben zij altijd verpacht aan boerenfamilies in deze omgeving en mijn grootouders en ouders hebben dat voortgezet. De laatste pachter heeft de grond echter helemaal leeggehaald door niet te bemesten en er wel maïs op te telen. Een keer liep ik samen met hem over het land, waarop zelfs het gras niet aansloeg. Hij zei: het wordt niks meer, zal ik de pacht teruggeven? Op dat moment was ik met heel andere dingen bezig. Na de Warmonderhof (opleiding voor biologisch dynamische landbouw) heb ik wel nog een jaartje bij een veredelingsbedrijf gewerkt maar daarna ben ik het conservatorium gaan doen. Lange tijd werkte ik als beeldend kunstenaar en woonde in Amsterdam." Toch liet het stukje familiegrond hem niet meer los: "Het idee om tuinder te

worden, zat nog ergens in mijn achterhoofd. Het voelde als een hele mooie kans, te mooi om te laten liggen."

Zuur als azijn

De broer en zus van Willem hadden geen interesse in de grond. Zijn ouders, die destijds nog in het familiehuis woonden, juichten het toe. Zo kwam het dat Willem vrij baan had om de zorg van de familiegrond onder zijn hoede te nemen. Als eerste heeft hij grondmonsters laten nemen. Daaruit bleek dat de grond morsdood was en zo zuur als azijn. Om de grond weer op orde te krijgen, is Willem aan de slag gegaan met kalk, ruige mest en groenbemesters. Tot zijn verbazing duurde het slechts vijf jaar voordat het bodemleven terug was en het land geen watervlakte meer werd na een flinke regenbui. Inmiddels is zijn vrouw Titia ook in het bedrijf gestapt en zijn ze alweer acht jaar bezig met de teelt voor de versmarkt in de omgeving. "We zitten op zandgrond, dat is te arm voor kool, maar verder telen we alle soorten groenten, kruiden en een beetje bloemen," vertelt Willem. "We teelden al plantgoed en zaden voor eigen gebruik; dat zijn we gaan uitbreiden voor andere bedrijven."

Waarom Stichting Zaadgoed ?

De biologische landbouw wil gezonde en smakelijke voeding produceren zonder kunstmest, chemische bestrijdingsmiddelen en gentechnologie. Daarvoor zijn rassen nodig die zijn aangepast aan de biologische teeltwijze. Biologische rassen met een brede weerstand tegen ziekten en plagen en een goed ontwikkeld wortelstelsel om voldoende voedingsstoffen uit de bodem of organische mest te halen. Om deze rassen te ontwikkelen is veel verdelingswerk nodig, veel meer dan tot nu toe wordt gedaan. Stichting Zaadgoed is opgericht om biologische zaadteelt en veredeling te stimuleren. Dit doet ze onder andere door het ondersteunen van concrete verdelingsactiviteiten voor en door biologische telers en veredelaars. Daarnaast zet de stichting zich in voor het behoud van de diversiteit aan gewassen en rassen in de landbouw. Uw hulp is daarbij hard nodig. Bent u enthousiast over de doelstellingen van Stichting Zaadgoed, word dan donateur door 20 euro (of meer) over te maken op banknummer IBAN: NL52 TRIO 0198 373 996 t.n.v. Stichting Zaadgoed te Zeist o.v.v. uw naam en volledige adres of e-mail adres. Of kijk op zaadgoed.nl voor meer info.

ZAADgoed

Welkomstgeschenk

Voor nieuwe donateurs heeft Stichting Zaadgoed een zakje tomatenzaadjes, zolang de voorraad strekt. Daarmee kunt u bovendien meedoen met onze tomatenchallenge. Zie www.zaadgoed.nl

Uw gift is volledig aftrekbaar. Steeds meer donateurs steunen Stichting Zaadgoed voor minstens 5 jaar. Zodat ze hun gift volledig van de belasting kunnen aftrekken. Er gelden geen drempels meer als zo'n periodieke gift is vastgelegd in het formulier dat u op onze site kunt downloaden. We kunnen het formulier ook toesturen. Gewone giften zijn natuurlijk ook nog steeds aftrekbaar, maar daar gelden wel de drempels.

Colofon

Kiemkracht is een uitgave van Stichting Zaadgoed en verschijnt 2x per jaar.
Redactie: Maaïke Raaijmakers.
Aan dit nummer werkten mee: Annelijn Steenbruggen, Willem 't Hooft, Willy Douma, Cor Zenhorst, Edwin Nuijten, Marjolein Tiemens-Hulscher.
Foto's: Titia 't Hooft, Warmonderhof, Stichting Zaadgoed, Marjolein Tiemens-Hulscher.
Vormgeving & productie: Buro Laga.
Adres: redactie en Stichting Zaadgoed: Postbus 127 3700 AC Zeist.
E-mail: info@zaadgoed.nl
website: www.zaadgoed.nl
Bank: Triodosbank - IBAN: NL52 TRIO 0198 373 996

tekst: Annelijn Steenbruggen

Rode spruit

In 2014 had Willem een veldje prachtige boerenkolen staan. Omdat hij ze niet had verkocht en ook niet had geoogst, waren ze doorgeschoten. Toen veredelaar Jan Velema dit zag, opperde hij: "Goh, waarom maak je er geen selectie van?" Dat was niet alleen de start van het boerenkoolproject maar ook het begin van Willem als veredelaar. Het snijbietproject ontstond minstens zo toevallig maar wel om een reden die precies andersom was. "De snijbiet die ik teelde, vond ik reuze saai," zegt Willem. "Daar wilde ik letterlijk meer kleur en vorm inbrengen door er een populatie van te maken. Een populatie is een verzameling planten van dezelfde soort met allemaal verschillende kenmerken. Voor de boerenkool, en inmiddels ook voor een rode spruit, tuinboon, paprika en spinazie, ontwikkel ik een nieuw ras. In tegenstelling tot een populatie heeft een ras specifieke kenmerken die in alle planten, en in elke generatie, weer terugkomen. Met de boerenkool werk ik aan een ras dat goed functioneert onder sobere omstandigheden, zoals onze zandgrond. De paprika moet een smaakvol ras worden, dat je kunt telen in een koude kas. De tuinboon is een oud ras uit de zadenbank met ongelofelijk dikke, smakelijke en malse peulen, dat ik weer raszuiver probeer te maken."

Toekomstbeeld

Als voormalig beeldend kunstenaar weet Willem als geen ander dat er in elk creatief proces een onzekere factor zit: "Als een tekening mislukt, kun je die weggooien en meteen opnieuw beginnen. Met een selectie kun je ook opnieuw beginnen door het oude uitgangsmateriaal terug te pakken maar dan ben je wel een paar jaar verder." Hoewel de tijdsfactor het veredelen extra moeilijk maakt, is Willem mateloos geïnteresseerd in het creatieproces van nieuwe rassen en populaties. "Het is een uitdaging op alle niveaus," zegt hij. "Er is natuurlijk het fysieke niveau van de plant op zich. Het toekomstbeeld, waar ik naar streef, zie ik als het energetische niveau. De keuzes die ik maak op basis van waarnemingen en gevoel ervaar ik als een geestelijk niveau."

Levende materie

Toen Willem het familieperceel nieuw leven ging inblazen, kon hij niet vermoeden dat het bedrijf zich op deze manier zou ontwikkelen. "Onderweg zijn er allemaal rare dingen op mijn pad gekomen," zegt hij. "Ik doe het één en dan komt het ander naar voren. Het zijn steeds nieuwe uitdagingen waarop ik me niet heb voorbereid maar die ik wel oppak en leuk vind. Op die manier heeft dit bedrijf zich organisch ontwikkeld en niet vanuit de ratio. Zo werkt dat bij levende materie, is mijn idee." Nog zo'n verrassing, waar Willem en Titia zich niet op hadden voorbereid, is dat hun dochter Verena in hun voetsporen is getreden: "Toen Verena naar de middelbare school ging, begon haar interesse in plantenveredeling te komen. Een biologieleraar heeft haar het laatste zetje gegeven om ermee door te gaan. Met Verena hebben we een bedrijfsopvolger, een nieuwe generatie."

Donateursdag

Voor de ontwikkeling van de vijf nieuwe rassen en één populatie krijgt Willem een financiële tegemoetkoming van Stichting Zaadgoed. "Dat is heel belangrijk," benadrukt hij. "De snijbiet kunnen we nog wel oogsten en verkopen maar met de andere gewassen, die we telen voor de selecties, maken we alleen kosten." Willem is dankbaar voor de subsidie. Hij, Titia en Verena kijken er dan ook naar uit om de donateurs van Stichting Zaadgoed op hun bedrijf te ontvangen met de jaarlijkse donateursdag. "Wat we in petto hebben? We maken een rondgang langs de rode spruiten, boerenkool en snijbiet en misschien ook de spinazie. Met de paprika organiseren we een feestelijke proeverij. Het gaat heel leuk worden, laat dat maar aan ons over!"

Donateursdag 2019 op zaterdag 21 september

Op zaterdag 21 september 2019 vindt de jaarlijkse donateursdag plaats aan de Achterweg 8 in Doorn op het bedrijf van Willem en Titia 't Hooft. Vanaf 14:00 uur is iedere donateur van harte welkom. Na ontvangst met koffie, thee en een welkom door het bestuur van Stichting Zaadgoed nemen Willem en Titia ons mee voor een rondleiding over het bedrijf. Het programma duurt tot ongeveer 16:30 uur. In verband met de catering graaf vooraf aanmelden via info@zaadgoed.nl.

Selectie in een familiepompoen

Een nieuw project! Het gaat om een zaadvaste pompoen die Isabel Duiniveld op de Warmonderhof de laatste vierjaar geselecteerd heeft op grootte, kleur en vorm. De oorspronkelijke pompoen komt uit Portugal en is zo lekker zoet dat hij doet denken aan een muskaatpompoen. De pompoen is bovendien zo groot dat er wel vier gezinnen van kunnen eten. Hierdoor kwam Isabel op het idee om het een familiepompoen te noemen.

Na de oogst worden de pompoenen verkocht via de groothandel en webwinkels. Consumenten krijgen bij de pompoen informatie over het ras, een vragenlijst en een retourenvelop. Door het kopen van een pompoen krijgen consumenten er automatisch gratis zaden bij waarmee ze zelf ook weer pompoenen kunnen telen. Isabel: "Als ze de pompoen goed vinden én lekker dan vragen we om 30 zaden terug te sturen die we dan volgend jaar weer gaan zaaien. Daarbij worden de consumenten ook weer uitgenodigd."

Met dit project wil Isabel consumenten bewust maken van wat voor soort groenten ze kopen en hoe die vermeerderd en geteeld worden. Daarnaast ziet ze graag dat over een paar jaar veel meer telers de familiepompoen telen. Dit project wordt financieel ondersteund door Stichting Zaadgoed en mede uitgevoerd door Stichting Demeter, coöperatie De Zaderij, Stichting Warmonderhof, Odin en de Hofwebwinkel.

Inspiratie opdoen voor veredeling op het eigen bedrijf

Stichting Zaadgoed organiseert één keer per jaar een studiedag voor boerenveredelaars uit Nederland en België. Dat doen we om kennisuitwisseling te bevorderen en het netwerk verder op te bouwen. Dit keer kwamen we, op een zondag in augustus, bij elkaar in de buurt van Zutphen op de Bioakker van Jan van Arragon. In de vorige kiemkracht kon u al uitgebreid lezen over zijn bedrijf. Door zijn jarenlange ervaring als veredelaar en zijn praktische instelling kent Jan allerlei trucs en heeft hij veel tips voor beginnende veredelaars. En, niet onbelangrijk, hij kan enthousiast over zijn werk vertellen. Na de rondleiding over zijn akkers was er tijd om te reflecteren. De deelnemers aan de studiedag merken, net als Jan, dat hun directe klanten vooral de smaak van hun producten waarderen. Echter, smaak, uiterlijk en opbrengst zitten elkaar bij de veredeling soms danig in de weg. Bovendien selecteert de biologische groothandel vooral op uiterlijk in plaats van smaak. Daar is dus nog wel een weg te gaan.

(her)Inspiratie

Zonder dat ik het wist bleek het weer tijd voor nieuwe inspiratie. Het diende zich aan in de vorm van de zomerbijeenkomst van het Duitse netwerk voor biologische en biologisch-dynamische boerenveredelaars. Dit jaar werd die bijeenkomst in Nederland gehouden, op De Beersche Hoeve van René Groenen.

Moe, vol van het seizoen en getergd door de droogte, besloot ik er op het laatste moment toch heen te gaan. Ik vertrok weinig verwachtingsvol aan de reis naar Brabant.

We begonnen met een mooie rondleiding over dit relatief nieuwe bedrijf en zagen een grote verscheidenheid aan gewassen die René en zijn medewerkers telen, vermeerderen en veredelen. Innerlijk kwam niet alleen vreugde op maar ook droefenis door mijn zorgen over de toekomst van het zaadgoed. Gelukkig kon ik dit in open gesprekken met de andere deelnemers delen.

Daarna kon ik ook weer genieten en actief deelnemen aan deze bijzondere bijeenkomst. Praten met gelijkgezinden, over de levenskracht van zaadgoed, en over het belang van vrije zaden voor de toekomst van ons voedsel, het gaf me tot mijn eigen verbazing weer inspiratie en energie, hoe uitgeput ik ook was.

Ik wens u een goede nazomer vol nieuwe inspiratie

Cor Zenhorst

